

Læsning af René Lews « Fra det symbolske til det reelle »

Sigmund Freuds produktivitet og opfindsomhed var bemærkelsesværdige og hans elever fulgte ham efter bedste evne. Analytikerne fra Freuds tid genkendte sig gerne i de forskellige momenter i hans forfatterskab: der var dem med hang til 'Drømmetydning', dem der foretrak 'Tre afhandlinger', dem for hvem 'Totem og Tabu' udgjorde en milepæl, osv., alle sammen knyttet til netop det værk der havde gjort det allerstørste indtryk på dem. Efter Freuds død kom systematiseringstiden med dens evige trang til homogenisering og lærebogsretorik: 'Freud mente at ...', osv. Hvad Freud præsenterede os for som en vildtvoksende iderigdom blev lynhurtigt forvandlet (ved hjælp af ortodoksi, eksegesi, akademisk retorik og pædagogisk snilde) til en tam og livløs ud-vi-klings-psykologi. Bestræbelsen på at 'bevare værket' endte i en balsamering af Freuds indsigter, som gjorde at disse efterhånden blev mindre og mindre genkendelige. I de toneangivende kredse læser man således ikke Freud længere. Til nøds som historisk reference. Man foretrækker 'mere moderne' forfattere, hvilket for det meste er resuméagere der drives af et ideal om at føre psykoanalysen frem til en almenpsykologi.

Ganske få analytikere vovede sig ud på det overdrev som Freud inviterede dem til: at tænke noget nyt, at forsøge sig med nye udarbejdelser, at risikere blindgyder og fejltagelser. Det skyldes vel nok at sådan noget kræver et stort overblik, dvs. at man vitterlig er i stand til at anskue hele feltet. Melanie Klein var een af dem der forsøgte sig, Wilfred Bion nok en anden. Men i det lange løb er det vel først og fremmest Jacques Lacan blandt analytikerne som kan måles med Freud selv i skarpsindighed, klinisk tæft og teoretisk vedholdenhed. Hans værk er i hvert fald mindst lige så mangfoldigt som Freuds og er efter hans død også genstand for alskens fortolkninger (dog med den særlighed, at fordi Lacans undervisning først og fremmest var mundtlig og fordi han bevidst sørgede for at den skriftlige del af hans formidling var så hermetisk så mulig, har kommentatorernes tilbøjeligheder fået endnu flere ben at gå på).

Ikke at det gør noget, for så vidt. Det kræver bare at man må være ekstra opmærksom på hvem man kommer i bekendtskab med. Med Lacan er der i hvert fald sket det samme som med Freud, for Lacan-eksperter findes nu en masse og der drives både eksegesi, fortolkninger, tekst-analytik og french theory i lange baner, de vokser sig store og maser sig uhæmmet på, med det resultat, at psykoanalysen ikke sjæl-

dent risikerer at forsvinde midt i tumulten. Det er dog først efter et stykke tid at man kan se det.

Lacan indledte sit tilbage-til-Freud program godt et årti efter Freuds død og fik aldrig direkte kontakt med ham. Ikke desto mindre (eller måske netop derfor — det kunne undersøges) er det ubestrideligt, at ved at indføre nogle nye kategorier i den psykoanalytiske begrebslighed fremhæver og videreudvikler Lacan de bærende linier i Freuds bestræbelser og understreger dermed også Freuds sande genistreg. Han viste at de 'indre udviklingsmuligheder', som Freud selv henviste til, havde betydeligt mere at give.

Men hvad så med Lacan selv ? Findes der i dag, tredive år efter hans død, mulighed for en tilsvarende læsning ? En læsning der får Lacan til at producere noget nyt, så at sige? Noget der rækker ud over de sædvanlige gentagelser, omformuleringer og parafraseringer vi omgives af ?

Bemærk at jeg ikke siger at det gælder om at overvinde Lacan eller gøre han forældet. For hverken Freud eller Lacan (men der er også andre) kan reduceres til en anakronisme. Det er ikke dét det handler om. Det handler derimod om at være i stand til at tænke noget nyt sammen med dem, velvidende i øvrigt at 'tænkning' er en opreklameret størrelse.

I dag findes der mange sammenhænge hvor Lacan anvendes og omtales, uden at det er særligt interessant. Mange steder hvor han snakkes efter munden. Som med Freud i sin tid. Men der gives også enkelte analytikere som er i stand til at gentænke Freuds og Lacans arbejde på en sådan måde at psykoanalysen revitaliseres. Argentineren Roberto Harari havde noget af det, franskmændene Alain Didier-Weill ligeledes, englænderen Adam Phillips på sin måde, også med hensyn til håndværket. Men i hvert tilfælde er der tale om lokale undersøgelser. For en elan der omfatter det samlede analytiske virke må man idag efter min bedste overbevisning gå ind i René Lews værksted.

René Lew (f. Paris 1945) er læge af uddannelse, med psykiatrien som speciale, og praktiserende psykoanalytiker (også inden for psykiatrien). Siden 1976, hvor han skriver en tekst om Freuds tekst « Die Verneinung », har han udarbejdet en selvstændig læsning af psykoanalysens grundspørgsmål og som i dag, godt 40 år efter, fremstår som en meget produktiv og original formulering af de ovenfor nævnte 'indre udviklingsmuligheder'. Hvor Freuds arbejde organiseres omkring forestillingsbegrebet og dets metapsykologiske forudsætninger (jvf. fortrængningsspørgsmålet, psykoseksualiteten og libidoteorien) og Lacan centrerer psykoanalysen igen med udgangspunkt i 'le désir' (med studier af

signifiant-, videns-, og nydelsesproblematikkerne som naturlig følge), da griber Lew ind i overvejelserne via funktionsspørgsmålet (jvf. Freuds opfattelse af sjælelivet som 'en funktion' af det psykiske apparat og Lacans 'funktion og felt af talen og sproget i psykoanalysen'), men nu som en decideret logisk problematik. Ved at fastholde et ikke-realistisk standpunkt her, giver denne tilgang mulighed for at gå imod den tendentielle naturalisme der unægteligt præger Freuds tilgang, og den realisme som, i hvert fald til tider, Lacan kommer til at forfægte.

Teksten « Fra det symbolske til det reelle », fra 1995, er, på trods af de forskellige udarbejdelser som han siden har begået, meget repræsentativ for den tilgang som Lew bringer for dagen. Den kan derfor fungere som en udmærket første introduktion til hans tankegang. Den bringes her i en oversættelse (der har nogle år på bagen, nemlig fra 2002, hvorfor den sikkert vil kunne forbedres i løbet af læsningen), sammen med andre små argumenter ved hans besøg i København.

Oswaldo Cariola

Læsning af Lews « Fra det symbolske til det Reelle »

Tretten onsdage fra kl. 19 til 21, fra september 2018 til maj 2019. (dvs. den 26.9., 10.10., 14.11., 28.11., og 12.12. (2018) samt den 16.01., 30.01., 27.02., 13.03., 27.03., 10.04., 01.05. og 15.05. (2019))